

ВИСНОВОК

наукового керівника дисертаційної роботи

Лихачової Анжеліки Вікторівни на тему: «Генеалогічна класифікація індоєвропейських мов у лінгвістиці XIX – початку XXI ст.», представленої на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності

035 Філологія, галузі знань 03 Гуманітарні науки.

Загальна характеристика дисертації

У дисертації А.В. Лихачової розкрито погляди компаративістів XIX – початку XXI століття на принцип спорідненості мов і лінгвістичну генеалогію, встановлено джерела цих поглядів, виявлено роль мовознавців даного періоду у визначенні генетичних зв'язків мов світу. Підкреслено, що виявлення таких зв'язків, завдяки ствердженню в лінгвістиці принципів історизму та спорідненості мов, зумовило створення генеалогічної класифікації індоєвропейських мов і мов інших сімей, реконструкції праіндоєвропейської мови та інших прамов, моделюванню поряд з мовними сім'ями й макросімей і гіперсімей. Відповідне коло питань висвітлено з урахуванням еволюції поглядів учених на розглянуту проблему.

Актуальність теми

Будь-яка дисертаційна робота оцінюється з огляду на її актуальність, новизну, відповідність висновків меті та завданням, глибину аналізу матеріалу. Дисертація А.В. Лихачової присвячена актуальній, недостатньо розробленій у лінгвістиці темі генеалогічної класифікації індоєвропейських мов. Робіт, в яких розглядається ця проблема, в сучасній лінгвістиці небагато, але вони мають велику цінність. Дисертація Анжеліки Лихачової – це перша робота, де історію розробки генеалогічної класифікації мов представлено в систематизованій формі та створено методику систематизації, що базується на поєднанні хронологічного та концептуального підходів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційне дослідження А.В. Лихачової виконано відповідно до плану комплексної науково-дослідної роботи та тематики кафедри германської та слов'янської філології Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет» «Проблеми методології та історіографії мовознавства» та кафедри зарубіжної літератури та слов'янських мов імені Михайла Гетманця Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «Закономірності розвитку національних літератур і мов у синхронії та діяхронії» (реєстраційний номер: 0121U112038 від 07.07.2021 р.). Тему роботи затверджено вченою радою Донбаського державного педагогічного університету (протокол № 4 від 28 листопада 2019 року).

Наукова новизна представленої роботи полягає в тому, що в дисертації вперше здійснено аналіз виникнення, розвитку й удосконалення генеалогічної класифікації індоєвропейських мов у лінгвістиці XIX – початку XXI ст. У дисертації проведено системний аргументований аналіз різних лінгвістичних теорій, висвітлено еволюцію поглядів учених на розглянуту проблему. на основі спорідненості.

Теоретичне значення отриманих результатів

Представлена робота має теоретичну значущість у зв'язку з розробкою методики лінгвоісторіографічного дослідження питань генеалогічної класифікації індоєвропейських мов. Необхідність методики систематизації зумовлено оперуванням значним за обсягом матеріалом. Різні концепції розглянуто з огляду на внесок лінгвістів в науку порівняно зі своїми попередниками та яке значення мали розглянуті праці для розв'язання актуальних проблем генеалогічної класифікації індоєвропейських мов.

Практичне значення отриманих результатів зумовлено тим, що матеріали роботи сприятимуть розв'язанню методологічних проблем історіографії мовознавства, удосконаленню курсів лінгвістичних дисциплін у закладах вищої освіти України. Результати здійсненого дослідження можуть бути використані у скороченому вигляді або повністю як посібник з мовознавчих курсів та спецкурсів для студентів філологічних факультетів університетів.

Вірогідність й обґрунтованість результатів дослідження

Наукові положення, висновки, що висвітлені у дисертаційній роботі, достатньою мірою обґрунтовані представленими даними, відповідають меті та завданням дослідження. Обґрунтованість і достовірність наукових положень і висновків, які захищаються, забезпечуються теоретико-методологічним обґрунтуванням їхніх вихідних положень, відповідністю методів меті, завданням, об'єкту і предмету дослідження, поєднанням кількісного і якісного аналізу отриманих даних, доказовістю й логічною несуперечливістю висновків. Наукові положення, висновки – науково цінні, достовірні, впливають із фактичного матеріалу.

Апробація

Основний зміст та наукові результати дослідження дисертантки відображено у 18 наукових публікаціях, 4 з яких опубліковані у наукових фахових виданнях, затверджених МОН України, 1 – іноземному науковому виданні у співавторстві, 2 – нефахових періодичних виданнях, 6 – матеріалах міжнародних конференцій, 2 – матеріалах всеукраїнських конференцій, 1 – матеріалах міжрегіональної конференції та 2 – матеріалах наукових

інтернет конференцій. Результати проведеного дослідження А.В. Лихачової пройшли широку апробацію під час обговорення на засіданнях кафедри германської та слов'янської філології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» і кафедри зарубіжної літератури та слов'янських мов імені Михайла Гетманця Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди та аспірантських семінарах.

Характеристика роботи здобувача в процесі підготовки дисертації, особисті якості, проявлені в процесі роботи над дисертацією

Здобувачка А.В. Лихачова має базову філологічну освіту (спеціальність «Середня освіта», спеціалізація «Мова і література»), здобула професійну кваліфікацію вчитель англійської мови, німецької мови та світової літератури Горлівського інституту іноземних мов Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет». Ще в студентські роки виявляла зацікавлення науковою роботою. У 2019 році А.В. Лихачова вступила до аспірантури Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет» на денну форму навчання спеціальності 035 Філологія та почала активно працювати над обраною науковою темою.

Авторка самостійно здійснила бібліографічний огляд, аналізувала отримані результати, дійшла аргументованих висновків. Зазначмо, що аспірантка опанувала методи дослідження, що лягли в основу її роботи. Вона наполегливо навчалася в аспірантурі, сумлінно проводила наукове дослідження, опрацювала великий за обсягом теоретичний матеріал, здійснювала викладацьку діяльність зі студентами, все зазначене дозволило чітко визначити мету й завдання дисертації, сформулювати її зміст, структуру та понятійно-категоріальний апарат дослідження.

А.В. Лихачова під час виконання наукової роботи була активною, вдумливою, відповідальною науковою дослідницею. Слід зазначити, що впродовж навчання в аспірантурі вона повністю виконала освітній та науковий складник свого індивідуального плану, успішно склала всі іспити та заліки, пройшла заплановану педагогічну практику у вищій школі.

Дисертантці вдалося, на мою думку, успішно досягнути поставленої мети та виконати завдання. Робота А.В. Лихачової є закінченим самостійним дослідженням, що виконано методологічно підготовленою дослідницею, яка володіє сучасним науковим інструментарієм та має широкий філологічний кругозір. Отже, можна підсумувати, що дисертантка А.В. Лихачова повністю виконала відповідну освітньо-наукову програму та підготувала роботу на належному науковому рівні.

Висновок

Дисертаційна робота Лихачової Анжеліки Вікторівни на тему: «Генеалогічна класифікація індоєвропейських мов у лінгвістиці XIX – початку XXI ст.» є самостійною науковою працею, за своєю актуальністю, науковою новизною, теоретичним і практичним значенням відповідає спеціальності 035 Філологія, галузі знань 03 Гуманітарні науки, та вимогам до оформлення дисертації, встановлених згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2017 року за № 155/30023 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019) та п. 10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022), а її авторка, Лихачова Анжеліка Вікторівна, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 Філологія, галузі знань 03 Гуманітарні науки.

Науковий керівник

доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри зарубіжної літератури
та слов'янських мов
імені Михайла Гетманця
Харківського національного
педагогічного університету

імені Г.С. Сковороди

Іван СТЕПАНЧЕНКО

